

ועדת משמעת לפי חוק הפסיכולוגים התשל"ז-1977

ט"ז טבת תש"פ
13.1.2020

בעניין שבין :-

הקובלת :- עו"ד שרה שר-לב התובעת הראשית
משרד הבריאות

לבין

הנקבל :- ד"ר מיכאל שיין, פסיכולוג

מומחה בפסיכולוגיה קלינית
מרח' אהרונסון 29 תל אביב
ע"י ב"כ עו"ד משה אלון
מרח' היצירה 3 בית ש.א.פ קומה 12 רמת גן

החלטה

כתב הקובלנה והדיונים בפני הועדה

1. בתאריך 12 בפברואר 2018 הוגש כתב קובלנה כנגד הנקבל.
2. בכתב הקובלנה יוחסו לנקבל העבירות הבאות :-
 - א. התנהג בדרך שאינה הולמת את המקצוע של פסיכולוג – כאמור בסעיף 33(1) לחוק הפסיכולוגים התשל"ז-1977 (להלן "החוק")
 - ב. התמיד להפר הוראה של חוק זה ו/או תקנה לפיו כאמור בסעיף 33(4) לחוק.
 - ג. גילה חוסר יכולת, חוסר אחריות או רשלנות חמורה במילוי תפקידו כפסיכולוג כאמור בסעיף 33(3) לחוק.
3. להלן, בתמצית עובדות כתב הקובלנה, כפי שתוקנו בדיון בפני הועדה, בהסכמת הנקבל ביום 8.10.18 :-
 - א. החל מחודש דצמבר 2015 טיפל הנקבל במתלוננת (שפרטיה נמסרו במלואם לוועדה), שסבלה מדיכאונות, חרדות והפרעות אכילה ובשל כך נזקקה לטיפול פסיכולוגי.
 - ב. הטיפול התקיים בתדירות של פעם בשבוע ולאחר החמרה במצבה הנפשי של המתלוננת הטיפול בתדירות של פעמיים בשבוע.
 - ג. במהלך הטיפול חשפה המתלוננת בפני הנקבל כי היא מגלה כלפיו רגשות רומנטיים. הנקבל הגיב במהלך הטיפול לדברי המתלוננת שזהו תהליך טבעי הנובע ככל הנראה מתגובת העברה אל המטפל ויש לשוחח על כך כחלק מהטיפול.
 - ד. במהלך התקופה בה ניתן למתלוננת הטיפול הנפשי, קיים עמה הנקבל קשר מיני בהסכמה שהושגה תוך ניצול תלות נפשית ממשית של המתלוננת בו, שמקורה בטיפול הנפשי שנתן לה.
 - ה. הנקבל קיים קשר מיני ומערכת יחסים אסורה עם המתלוננת, לאורך זמן וזאת כשהוא מודע לכך שמתקיים בינו לבין המתלוננת קשר של מטפל נפשי ומטופלת ולאיסור שבמעשיו.

- ו. בתגובה לתלונות המתלוננת הודה במיוחס לו ואף ציין כי האחריות המלאה לקיום הפגישות ולאופי האינטימי שקיבלו "היא בראש ובראשונה שלי".
 - ז. מערכת היחסים המינית בין השניים התנהלה לאורך תקופת הטיפול, באופן קבוע ולסירוגין, כאשר המתלוננת הפסיקה את הטיפול וחידשה את הקשר מספר פעמים.
 - ח. הנקבל ניצל את מצבה התלוצית של המתלוננת בו, ואף חיזר אחריה כאשר עשתה מאמץ לנתק את הקשר, זאת על ידי קניית מתנות וכתובת שירים.
 - ט. ביום 19.3.17, לאחר למעלה מחצי שנה בה הנקבל קיים עם המתלוננת קשר מיני, ניתקה המתלוננת את הקשר ביוזמתה.
 - י. לאחר ניתוק הקשר הגישה המתלוננת תלונה לוועדת התלונות בגין מעשיו של הנקבל שגרמו להחמרה במצבה.
 - יא. במעשיו אלה חרג הנקבל מכללי התנהגות, אתיקה, משמעת, נורמות וערכים מקצועיים ומכללי הקוד האתי של הסתדרות הפסיכולוגים.
4. בתאריך 30.6.19 ניתנה החלטת הועדה. ממצאי הועדה ומסקנותיה היו בתמצית כדלקמן:-
- א. הנקבל יצר, תוך הפרת כל כללי המקצוע, כאוס בין הטיפול לקשר הרגשי שפיתח כלפי המתלוננת החל משלב הטיפול במתלוננת, דרך ההודעה על הפסקת הטיפול ובקיום מפגשים לאחר שהודיע לה על הפסקת הטיפול. בכל אחד מהשלבים יצר הנקבל בלבול אצל המתלוננת וניצל את מצוקתה ואת התלות שלה בו, את חשיפת רגשותיה בפניו לתועלתו ולצרכיו ומכאן קצרה הדרך לקשר אינטימי ומיני שהתפתח ביניהם.
 - ב. החל מהשלב בו התוודעה הנקבל על רגשותיו ההדדיים, דרך ההודעה על הפסקת הטיפול וכלה במפגשים ביניהם, הנקבל לא ראה את טובת המטופלת לנגד עיניו. הנקבל לא דאג שהמתלוננת תמשיך בטיפול אלא יצר, במפגשים ביניהם, מעין בועה, בה עלו בצד השיחות האישיות והאינטימיות גם תכנים טיפוליים עם דאגה כביכול לשלומה של המתלוננת באופן שישירת גם את תחושותיו ותשוקותיו.
 - ג. הנקבל יצר בלבול גם במערך התפקידים שבינו כמטפל לבין המתלוננת כמטופלת, באופן שנתן למתלוננת תחושה שהשליטה על מערכת היחסים החדשה שנוצרה נמסרה לידיה, וברצותה להפסיק את מפגשיהם, היא רשאית לעשות זאת, תוך התעלמות מהאחריות המוטלת עליו כפסיכולוג.
 - ד. קוד האתיקה מהווה אמת מידה להתנהגות מקצועית ראויה המצופה מפסיכולוג. הנקבל הפר כללים אלה ובכך סטה סטיה תמורה מסטנדרט ההתנהגות ההולמת את מקצוע הפסיכולוגיה.
 - ה. הנקבל קיים עם המתלוננת קשר מיני, שכלל מגע גופני בעירום ובעירום חלקי ולא רק חיבוקים ולטיפות כטענתו, קשר שנמשך כחצי שנה.
 - ו. למתלוננת נגרם נזק נפשי של ממש כתוצאה מהתנהלות הנקבל.
5. לאור כל האמור לעיל מצאנו את הנקבל אשם בעבירות שיוחסו לו בכתב הקובלנה כדלקמן:-

- א. התנהג בדרכי שאינה הולמת את המקצוע של פסיכולוג – כאמור בסעיף 33(1) לחוק הפסיכולוגים התשל"ז-1977 (להלן "החוק")
 - ב. התמיד להפר הוראה של חוק זה ואז תקנה לפיו כאמור בסעיף 33(4) לחוק.
 - ג. גילה חוסר יכולת, חוסר אחריות או רשלנות חמורה במילוי תפקידו כפסיכולוג כאמור בסעיף 33(3) לחוק.
6. בתאריך 29.8.19 נשמעו טיעוני הצדדים לאמצעי הענישה שיש לנקוט כנגד הנקבל בעקבות הרשעתו.

טיעוני הקובלת לאמצעי המשמעת

7. הקובלת בטיעוניה הפנתה לחומרת התנהגותו של הנקבל כעולה מהחלטת הועדה :- הנקבל קיים עם המתלוננת קשר מיני שכלל מגע גופני בעירום חלקי, הקשר נמשך כחצי שנה, להבדיל מאירוע חד פעמי. מעשיו של הנקבל כלפי המתלוננת החלו במהלך הטיפול הנפשי בה, תוך יצירת בלבול ותחושות קשות בלבה של המתלוננת. התנהלות זו של הנקבל נמשכה גם בזמן בו הופסק הטיפול, מיוזמתו, תוך שהוא מייצר מערכת יחסים מקבילה, חברית כביכול, ומנצל את מצוקתה של המטופלת והתלות שלה בו לתועלתו ולצרכיו האישיים. הנקבל לא ראה את טובת המטופלת לנגד עיניו, התעלם מאחריותו כפסיכולוג ויצר בלבול במערך התפקידים והאחריות בקשר הטיפולי.
 8. התנהגות הנקבל מהווה סטייה החמורה מהסטנדרטים של התנהגות ההולמת את מקצוע הפסיכולוגיה בהתאם לקוד האתיקה. העבירות בהן הורשע הנקבל הן עבירות בדרגה החמורה ביותר שניתן ליחס לפסיכולוג.
 9. למתלוננת נגרם נזק הנפשי רב, נזק שתואר בהרחבה בעדות המתלוננת ובמטפלת הנפשית שהעידה אף היא בפני הועדה ומצא ביטוי גם בהחלטת הועדה.
 10. התגובה המשמעתית המתחייבת לעבירות בדרגה החמורה ביותר שניתן ליחס לפסיכולוג, שנמשכו פרק זמן ניכר, היא הטלת אמצעי המשמעת החמור ביותר והוא מחיקת שמו מפנקס הפסיכולוגים. על התגובה המשמעתית להעביר מסר לנקבל, למתלוננת וגם לציבור, וגם מסר של הרתעה לאנשי המקצוע.
 11. עו"ד שר-לב הפנתה להוראות סעיף 43(ב) לחוק הפסיכולוגים תשל"ז-1977 לפיו אם נמחק שמו של פסיכולוג מפנקס הפסיכולוגים בשל עבירת משמעת, יוכל הפסיכולוג להגיש בקשה לרישום חדש לאחר תום שבע שנים ממתן ההחלטה על כך ולאחר שהוכיח קיום נסיבות מיוחדות המצדיקות את חידוש הרישום. הרישום החדש טעון אישורה של ועדת המשמעת.
 12. הקובלת הפנתה גם להוראות סעיף 46 לחוק הנוגע לפרסום שם הנקבל וההחלטה בעניינו ועתרה לפרסום ההחלטה בצירוף שמו המלא של הנקבל. בפרסום יש מסר של הרתעה לאנשי המקצוע ומידע לציבור הפונה לפסיכולוג.
 13. לתמיכה בטיעוניה הפנתה הקובלת למטרת ההליך המשמעתי והשיקולים בהטלת אמצעי משמעת בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון בע"א 50/91 בעניינו של ד"ר אדגר סאבין ובע"א 10797/04 בעניינו של ד"ר ליבי לאור :- "בהליכים משמעתיים השיקול המרכזי שעל הגורם המחליט לשוות לנגד עיניו הוא האינטרס הציבורי ואילו שיקולים ספציפיים הנוגעים לעברייני המשמעת העומד בפניו הם עניין משני שיש לשקלו, אם בכלל".
- וכן - "אמצעי המשמעת בדין המשמעתי נועדו להגן על המקצוע, על אמון הציבור במקצוע ועל אינטרס ההרתעה הכללית. בתהליך עיצובה של

התגובה העונשית והמשמעתית יינתן ביטוי הולם למצב דברים זה ויועבר מסר ברור בכל האמור לכללי האסור והמותר במסגרת פעילותו המקצועית של הרופא". לדבריה, יש להחיל עקרונות אלה גם בשיקולי התגובה העונשית בדין המשמעתי של הפסיכולוגים.

14. הקובלת הפנתה גם לעש"א 18-02-3576 גיא דיין נ' משרד הבריאות שם הותלה רשימו של המערער לתקופה של חמש שנים מהן שנה אחת על תנאי. כמו בעניינו, גם שם התקיים קשר מיני בין פסיכולוג למטופלת תוך ניצול מצוקתה הנפשית, אלא שהקשר התקיים לאורך תקופה קצרה יותר לעומת הקשר בין הנקבל למתלוננת בעניינו. בעניינו של דיין, הוטלה גם תקופת מאסר משמעותית, דיין הודה כבר בתחילת ההליך המשמעתי, נטל אחריות על מעשיו ופיצה את המתלוננת. הקובלת הפנתה לקביעת הועדה שאלמלא הוגבלה תקופת ההתליה בחוק לתקופה של חמש שנים, היתה מוטלת על הנקבל תקופת התליה ארוכה יותר.

15. הקובלת הפנתה עוד לעש"א 18-4412101 פלוני נ' ועדת המשמעת הפועלת מכוח חוק הפסיכולוגים, ולתקופת ההתליה שהוטלה על המערער – 3 שנים. גם בעניין זה התקיים קשר מיני בין הפסיכולוג לבין מטופלת, אלא שחלפו למעלה מ-12 שנים מאז בוצעו העבירות, והמתלוננת פוצתה בסכום כספי משמעותי.

16. עו"ד שר-לב הפנתה לנוק הנפשי שנגרם למתלוננת ותואר על ידה בעדותה ובתלוננתה לועדה :-

בעמוד 75:- "כן, זה לא נעלם, זה קורה עד היום. אני יכולה להיזרק פתאום ליקום הזה שהוא קיים, אני פשוט נמצאת פה לבד. הוא פעם היה של שנינו ועכשיו הוא שלי לבד, אבל הוא עדיין שם ואני מפסיקה להיות נוכחת, בין אם זה עם בן הזוג שלי, או זה יכול להיות כל דבר, אני לא יודעת איך לצאת מזה, זה משהו שאני לא בטוחה שאני יכולה להכיל את הדבר הזה, זה מאוד קשה לי ולבן הזוג שלי שאומר שגם יש אפילו ימים שאני יכולה להיות ככה בכך שאני נמצאת במן ניתוק כזה אז וזה ממש קשה אז יש גם מחשבות אובדניות לפעמים, יש גם משאלות שהן פשוט לא להיות יותר. וזה מבעת אותי, כאשר אני תופסת את עצמי עם זה".

17. ב"כ הקובל מבקשת ללמוד על מצבה הנפשי של המתלוננת בעקבות האירועים גם מעדותה של המטפלת הגב' דורית גורני :- "היא תיארה בלבול נורא גדול, תיארה ניתוקים מהגוף, הרגשה של גועל ובחילה.. הרגשה שהיא לא יכולה לצאת ולראות אנשים אחרים, חוויה של בוש נורא נורא גדולה" (עמ' 23 שורות 9-20).

".. יש חרדה מאוד גדולה, כל פעם, כל צלצול שלו (מתכוונת לבן זוגה) היא נבהלת שאולי הוא עכשיו מודיע לה שהקשר נגמר, כלומר, הנוכחות של הפגיעה, מתקיימת כל הזמן. אין אפשרות באמת להיות במנותק מהפגיעה" (עמ' 18 שורות 5-21).

18. המתלוננת בדבריה לועדה אמרה שלמרות לחץ שהפעיל עליה בן זוגה, סירבה להגיש תלונה במשטרה, והדגישה כי כל מטרתה בהגשת התלונה למשרד הבריאות היתה כדי למנוע מהנקבל להמשיך ולנצל את מעמדו כלפי מטופלות הנזקקות לשירותיו. משכך, אין לראות בעובדה שלא התקיים הליך פלילי כנגד הנקבל שיקול לחומרה או לקולה, ויש לדון במעשה על פי חומרתו ונסיבותיו.

19. הנקבל לא נטל אחריות על מעשיו, ולא טרח להסבירם בפני הועדה.

20. ככל שתבחר הועדה להטיל על הנקבל תקופת התליה קצובה, הרי לאור חומרת המעשים, אין לנכות מתקופה זו את תקופת ההתליה.

טיעוני ב"כ הנקבל לאמצעי המשמעת

21. בפתח דבריו התייחס ב"כ הנקבל לבקשת הקובלת למחוק את שמו של הנקבל מפנקס הפסיכולוגים. לדבריו, משמעות ההחלטה היא שלילת רשיונו של הנקבל כפסיכולוג ואין לראות בה תקופת התלייה המוגבלת ל-7 שנים. אילו התכוון המחוקק לקבוע תקופות ארוכות של התלייה מעבר ל-5 שנים, הדברים היו נאמרים במפורש. משכך, יש להתייחס לבקשת הקובלת כאל שלילת רישיון העיסוק כפסיכולוג לצמיתות.

22. אין לשקול לחובת הנקבל את העובדה שבעניינו לא התקיים הליך פלילי, כשם שלא ניתן לשקול את קיומו של הליך פלילי ותוצאותיו לטובת הנקבל.

23. גם אם התביעה רואה את עניינו של הנקבל כחמור ביותר, המגמה של החמרת הענישה ביחס למקרים אחרים צריכה להיות מתונה ומדורגת. בעבר טענה התביעה במקרים דומים לענישה של התליית רישיון לתקופה של 3 ו-5 שנים ובמקרה זה מבקשים את העונש החמור ביותר שבסמכות הועדה להטיל, למען יראו ויראו. נכון שאחת התכליות של הדין המשמעותי הוא הרתעה, אולם גם ההרתעה וגם המגמה להחמיר בענישה חייבים לבוא באופן מתון.

24. לדברי ב"כ הנקבל - הנקבל בחר שלא לטעון לעונש, לא בעצמו ולא באמצעות בא כוחו, וזאת בשל העובדה שכבר בהליכים בפני ועדת התלונות איבד אמון בהליך המשמעותי. (הערה: - בשלב זה (עמ' 24 לפרוטוקול) ואף בהמשך, הובהרה לנקבל, ע"י הועדה, המשמעות של העדר טיעונים מטעמו. הועדה פנתה הן לנקבל והן לב"כ בשאלות על עיסוקיו בתקופת ההשעיה, מצבו הכלכלי, אולם הוא בחר לענות באופן חלקי בלבד ז.ג.).

25. יחד עם זאת הודיע ב"כ הנקבל במהלך טיעונו כי רישיונו של הנקבל הושעה על ידי ועדת התלונות ביום 8 בפברואר 2018, ומאז אינו עובד כפסיכולוג, על כל המשמעות הכלכליות הנובעות מכך, ונטל הפרנסה נופל בעיקר על אשתו.

26. עו"ד אלון ביקש כי אם תוטל תקופת התלייה קצובה, תילקח בחשבון תקופת ההשעיה.

27. עו"ד אלון הותיר לשיקול דעת הועדה אם לפרסם את ההחלטה בעניינו של הנקבל ואת שמו.

דיון והחלטה

28. בהחלטתנו מיום 30.6.19 פירטנו בהרחבה את הנימוקים להרשעת הנקבל שבפנינו בעבירות על פי סעיפים 33(1) - התנהג בדרך שאינה הולמת את המקצוע של הפסיכולוג, 33(3) - גילה חוסר יכולת, חוסר אחריות או רשלנות חמורה במילוי תפקידו כפסיכולוג, ו-33(4) התמיד להפר הוראה של חוק זה או תקנה לפיו, עבירות לפי חוק הפסיכולוגים התשל"ז -1977.

29. ספק אם יש בכותרות הסעיפים בהם הורשע כדי לבטא את חומרתן של העבירות. מקובלים עלינו דברי הקובלת כי מדובר בעבירה בדרגה החמורה ביותר שניתן ליחס לפסיכולוג כלפי מטופלת שנתנה בו אמון. העבירות בוצעו

לאורך פרק זמן של למעלה מחצי שנה, במפגשים בתדירות של פעמיים בשבוע, כל מפגש ארך כשעתיים ויותר. בכל שלב היתה לנקבל אפשרות להפסיק את הקשר עם המתלוננת ולנסות להקטין את פגיעתה הנפשית. תחת זאת טיפח וניצל את הנזקקות והתלות של המתלוננת לסיפוק צרכיו.

30. המגעים הגופניים שכללו מגע מיני בעירום מלא וחלקי, נכרכו בשיחות טיפוליות וחבריות, מחוות אינטימיות ומחמאות, יצרו כאוס ובלבול אצל המתלוננת וניכר שהיא נושאת בתוצאות עד היום.

31. הנקבל "מסר" למתלוננת את השליטה על מערכת יחסים מעוותת זו, והיא ניסתה בכל פעם מחדש לנתק את הקשר עם הנקבל, ללא הצלחה. ככל שהנקבל יצר את התלות ושעבד אותה לצרכיו ותשוקותיו, כך גברה מצוקתה של המתלוננת שחידשה את הקשר עמו בכל פעם מיוזמתה. הנקבל נענה לפניויותיה לחידוש הקשר, למרות שהיה מודע לתחושותיה, לתלות שלה בו ולהשפעת הקשר עמו על חייה. בכך הסיר מעצמו את האחריות לגיתוק הקשר ודאגה לשלומה של המתלוננת ובריאותה הנפשית, אחריות המוטלת עליו כמטפל ובכך חטא לחובתו המקצועית.

32. בין הנקבל למתלוננת התקיימו, לדברי הנקבל כ-50 מפגשים לאורך כל התקופה. ניתן רק לשער את עומק התלות הנפשית הנוצרת לאחר תקופה כה ארוכה של טיפול. הנקבל הבין היטב את התלות שנוצרה, את המשמעות שיחסה המתלוננת לטיפול, את עומק חשיפת רגשותיה ומצוקותיה בפניו. אלא שהנקבל לא תיעל תלות זו לטובת המתלוננת ולהצלחת הטיפול, אלא טיפח ותעל אותה לטובתו ולצרכיו.

33. הנקבל לא נהג בהתאם למצופה ולמתחייב ממנו לפי קוד האתיקה המקצועית של הפסיכולוגים בישראל (ינואר 2017), פרק 6 שכותרתו יחסים מקצועיים בין פסיכולוגים ולקוחותיהם בסעיף 6.4:-

6.4 – יחסים מיניים בין פסיכולוג ולקוח

הקשר בין פסיכולוגים ולקוחותיהם הוא קשר של יחסי מרות במובן זה שהוא כולל בחובו גם השפעה וסמכות מקצועית. מכאן שעל פי חוק, פסיכולוגים לא יקיימו יחסי מין או קשרים ארוטיים עם לקוחותיהם ועם אחרים המשמעותיים ללקוחותיהם. אם פסיכולוגים מגלים שהם נמשכים מינית ללקוח במידה שעלולה לפגוע בפעילות המקצועית, יתייעצו עם עמיתים, וישקלו להפסיק את ההתערבות. במידת הצורך ישקלו להעביר את הלקוח לפסיכולוג אחר. פסיכולוגים יימנעו מקשר מיני עם מטופליהם מהעבר, מצב שגם הוא חשש לניצול יחסי המרות שהיו בטיפול.

34. המתלוננת תיארה את תחושת הבלבול והמצוקה כתוצאה מהתלות שלה בנקבל, תלות שנמשכה גם לאחר שהחליטה להפסיק את הקשר (בעמ' 64 לעדותה) :- זו הייתה תקופה שמעבד לכמה אבודה שהרגשתי, אני עוד נורא התגעגעתי אליו. התחושות של געגוע וכמיהה למישהו שאני יודעת שניצל אותי, זה כאילו היה השלב האחרון באבולוציה שלי כבחורה דפוקה, סוטה, damaged goods. כאילו זה ממש היה המסמר האחרון בתפישה שלי את עצמי, כסוג של בן אדם שמגיע לו משהו".

35. במסגרת עדותה בפני הועדה תיארה המתלוננת את מצבה הנפשי ואת מצוקותיה, בכנות ובגילוי לב מוחלט. המאבק הפנימי שהתחולל בה בידיעה כי מדובר בקשר אסור, הפוגע בה וברגשותיה לסביבתה הקרובה, התלות ותוסר האונים שלה לנתק את הקשר, והתחושות האישיות הקשות המלוות בבוז עצמי. עמדנו על כך בהרחבה בהחלטתנו, תוך הפניה לדברים שאמרה.

36. דבריה אלה נתמכו בעדותה של הגב' [REDACTED], המטפלת הנפשית שלה (עמ' 23) :-
 "כשהיא הגיעה אליי היא הייתה במצב של בלבול, של שאלות מאוד קשות... איך זה קרה לה? מה, האם יש בה משהו שגרם לזה? יש שם, באמת איזה, מה שהוא הצליח לעשות זה שהוא יצר איזושהי קרבה והרגשה שהוא יכול לתת לה משהו שאף אחד אחר לא יכול לתת. זה יצר בלבול נורא גדול, עכשיו בזמן הפגיעה היא תיארה ניתוקים מהגוף, הרגשה של גועל ובחילה... הרגשה שהיא לא יכולה לצאת ולראות אנשים אחרים, חוויה של בושה נורא נורא גדולה. הייתה שם הרגשה שכשקורה איזה משהו, כמו איזה, היא דיברה על זה כמו איזה יקום מקביל שיש שם את הזמן של הפגיעה... ואחר כך כשהיא יוצאת החוצה, היא פוגשת אנשים, היא לא יכלה. היא הרגישה שהיא נגעלת מעצמה, היא לא יכולה לסבול את זה. היא גם מדברת על הפגיעה, בזמן הפגיעה שהיה ניתוק מהגוף..."

37. במאמרו קשרים מיניים בין מקבלי שירות לאנשי מקצוע בספר סוגיות אתיות במקצועות הייעוץ והטיפול הנפשי (מהדורה שלישית, הוצאת מאגנס האוניברסיטה העברית ירושלים), כותב ד"ר גבי שפיר :- "כאשר מטפל מוצא את המטופלת שלו מושכת מבחינה מינית ואינו מצליח להבין כי משיכה זו היא תהליך העברתי, הוא נקלע למצב שבו עיקר עניינו במטופלת יהיה במשיכתו המינית אליה. אם יממש את תשוקתו זו יבגוד המטפל בתפקידו המקצועי שעיקרו הבנת המטופל, חשיפת מגיעיו משאלותיו וצרכיו. עיסוק בצרכיו של המטפל הוא מחוץ לטווח הפעילות הטיפולית ועל המטפל למצוא את המסגרות האישיות והמקצועיות לסיפוק צרכים אלה... שימוש לא נכון בקשר זה יכול לפגוע באופן בלתי הפיך במטופל" (עמ' 183).

התנהלות הנקבל

38. לצערנו, בחר הנקבל שלא להביא בפנינו את טיעוניו, אף לא כאלה הנוגעים לנסיבות אישיות שיש בהן כדי לתרום להגנתו ולהקלה באמצעי המשמעת שעלולים להינקט כנגדו. מב"כ שמענו, כי מאז הושעה, אינו עובד ועול פרנסת משפחתו מוטל על אשתו.

39. רישיונו של הנקבל מושעה מזה כשנתיים החל מתאריך 8.2.18. אין ספק שלהשעיה השלכות קשות על אורח חייו, מצבו הנפשי והמשפחתי ופרנסת בני משפחתו. יחד עם זאת, עלינו לשקול את נסיבותיו האישיות אל מול חומרת המעשים בהם הורשע, הנזק שנגרם למתלוננת ולאמון הציבור במקצוע הפסיכולוגיה.

40. בדיון שהתקיים בפנינו - לא שמענו מהנקבל שהוא מכיר באחריותו למעשים המתוארים בכתב הקובלנה או חלקם. לא שמענו הבעת צער, חמלה או תרטה כלפי המתלוננת, אף לא לגבי אותם מעשים בהם הודה לכאורה בדיון ועדת התלונות (ת/3).

41. גם בפני ועדת התלונות לא נשמעה התנצלות או הבעת תרטה אלא מעין הודאה למחצה כי המפגשים לאחר הפסקת הטיפול לא נשאו אופי מיני אלא אינטימי מילולי, והם "לא היו תקינים ולא היו צריכים להיות" (עמ' 41 לת/3). הנקבל בפני ועדת התלונות לא אישר את האמור בכתב התגובה שלו לתלונה שהוגשה נגדו וסרב לחזור ולאשר אחריותו למעשים.

42. לא שמענו מהנקבל התנצלות על הנזק שנגרם למתלוננת, או לקיחת אחריות על מעשיו. להיפך, נטען כי לא נגרם לה נזק נפשי ולראיה - היא שיקמה את יחסיה עם בן זוגה ונישאה לו. עוד נטען כי ברגע שהמתלוננת ביקשה לנתק את הקשר כיבד את רצונה, לא יצר עמה קשר עד שביקשה לחדש את הקשר

עמו. אכן, חידוש הקשר היה ביוזמת המתלוננת, אולם בכך אין להסיר מאחריותו של הנקבל כפסיכולוג לשלומם של המטופל בעת סיום הקשר הטיפולי.

43. האחריות להתוויית הגבולות בקשר הטיפולי ולשמור עליהם לטובת המטופלת מוטלת על הנקבל כאיש מקצוע. הנקבל יצר כאוס טיפולי ורגשי אצל המתלוננת, הוא לא עצר את התהליך בשום שלב אלא במקרה הטוב, נקט גישה פסיבית, תוך התעלמות מוחלטת מחובתו המקצועית.

44. הנקבל התבצר בכעסיו ובעמדתו השלילית כלפי ההליך המשמעותי, מבלי להביע כל חמלה כלפי המתלוננת שהיתה מטופלת שלו, או לקבל אחריות על מעשיו. הנקבל התנהל בפנינו כקורבן, תוך הדגשת העוול שנגרם לו לאורך כל ההליך המשמעותי. ספק אם הנקבל הבין בעת הזו את חומרת מעשיו, ובמצבו – ספק אם ניתן להפקיד בידיו את האחריות על שלומם של מטופלים.

45. אין לנו אלא לחזור על דברים שנאמרו בעניינו של גיא דיין (שם, פסקה 34 לפסק הדין) "יכולת ההתמודדות של פסיכולוג מול מטופל נבחנת בראש ובראשונה בסיטואציות טיפוליות מורכבות שמאתגרות את ההיררכיה של יחסי מטפל מטופל וביכולתו של מטפל להציב גבולות למטופל תוך הכלה של כל שיגיונותיו ויציירת יחסי טיפול בטוחים לפסיכולוג ולמטופל". מהתנהלותו של הנקבל בפרשה זו התרשמנו כי לא השכיל להתמודד עם רגשות שפיתחה כלפיו המתלוננת במהלך הטיפול, אף שרגשות אלה הינם חלק מההליך הטיפולי. השיחה על רגשותיה הפכה לווידוי על רגשותיו כלפיה והפסקת הטיפול למראית עין בלבד וקיום מגע מיני עם המתלוננת מבלי שהנקבל ינקוט בצעדים המתחייבים להפסקת ההידרדרות. מהתנהלות הנקבל בפנינו לא התרשמנו כי הנקבל הפנים את חומרת מעשיו או שקיבל עזרה בהדרכה ופיקוח מקצועיים וספק אם במצבו זה ניתן לתת בו אמון כמטפל נפשי.

46. הנקבל ביצע עבירות שנוגעות לליבת מקצועו כפסיכולוג. הוא קיים קשר מיני עם המתלוננת שפנתה אליו לטיפול שחשף בעיות נפשיות רבות ומורכבות. מעשיו החמורים לאורך זמן והנזק הנפשי המתמשך למתלוננת מחייבים ביטוי הולם ומחמיר ביותר באמצעי המשמעת שינקטו נגדו.

47. סעיף 43 לחוק הפסיכולוגים הדין באמצעי המשמעת קובע:-

43. (א) מצאה ועדת המשמעת פסיכולוג אשם בעבירת משמעת, תנקוט נגדו אחד או אחדים מאמצעים אלה:

(1) התראה;

(2) נזיפה;

(3) קנס כאמור בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (בחוק זה – חוק העונשין);

(4) התליית רישומו בפנקס לתקופה קצובה שלא תעלה על 5 שנים; החליטה ועדת המשמעת על התליית הרישום כאמור, רשאית היא להורות מגימוקים שיירשמו בהחלטתה, שההתליה תחול רק על חלק מהרישום וכן רשאית היא להורות שההתליה, כולה או חלקה, תהא על תנאי לתקופה שתורה;

(5) מחיקת שמו מן הפנקס.

(ב) נמחק שם הפסיכולוג מן הפנקס לפי סעיף זה, לא תידון בקשתו לרישום חדש אלא לאחר תום שבע שנים ממתן ההחלטה על כך ולאחר שהוכיח קיום נסיבות מיוחדות המצדיקות את חידוש הרישום; הרישום החדש טעון אישורה של ועדת המשמעת.

48. שקלנו והתלבטנו מהו אמצעי המשמעת ההולם את חומרת המעשים המצויים כאמור בדריגת החומרה הגבוהה ביותר ביחסי מטפל מטופל. ספק בעינינו אם נוכח הנסיבות המתוארות והחומרה של המעשים בהם הורשע ניתן להסתפק בתקופת התלייה לחמש שנים כאמור בסעיף 43(א)(4). הנקבל אינו יכול לעסוק בטיפול נפשי כל עוד לא למד להציב גבולות בטיפול בהגנה על המטופלים הנותנים בו אמון. הנקבל לא יכול לעסוק בטיפול נפשי מבלי שהפנים את משמעות מעשיו ואת הנזק שנגרם למתלוננת ששמה בו מבטחה.

49. מטעם זה מצאנו כי העונש ההולם את חומרת המעשים הוא מחיקת שמו של הנקבל מפנקס הפסיכולוגים. איננו מקבלים את פרשנותו של ב"כ הנקבל לסעיף לפיה משמעותו התליית רישיון לצמיתות, שכן המחוקק הותיר פתח לחידוש רישומו בפנקס בתום תקופה של שבע שנים. בנסיבות אלה, ואם יבחר הנקבל לבקש לחדש רישומו, תוכל הועדה לשקול התאמתו.

50. בתקופה זו יוכל הנקבל לחזור ולבחון את מעשיו ואת אחריותו כלפי מטופליו, בעזרת בעלי מקצוע, במהלך טיפול, הדרכה ופיקוח מקצועיים. וזאת כדי להבטיח שמטופליו לא יפגעו ממעשיו והוא יוכל להתמודד עם סיטואציות טיפוליות מורכבות תוך הצבת גבולות ברורים לעצמו ולמטופליו.

51. לא התעלמנו מסבלו של הנקבל בתקופת ההשעיה הממושכת, ומסבלם המשוער של בני משפחתו, אלא שבאיזון בין הנסיבות האישיות לבין הצורך בהגנה על מטופלים, גובר במקרה זה האינטרס הציבורי.

52. אנו סמוכים ובטוחים כי בבוא העת, ואם יבקש הנקבל לחדש את הרישום בפנקס תשקול הועדה בין שיקוליה גם את תקופת ההשעיה הממושכת ואת נסיבותיו האישיות בצד יכולתו להתמודד כמטפל עם אתגרים מורכבים המהווים חלק בלתי נפרד מהטיפול הפסיכולוגי.

53. אשר על כן אנו מורים על מחיקת שמו של הנקבל מפנקס הפסיכולוגים תוך 45 ימים מיום שנמסרה החלטה זו לצדדים.

54. בהתאם לסמכותנו לפי סעיף 46(א)(1) אנו מורים על פרסום החלטה זו ופרסום שמו של הנקבל, תוך 45 ימים, מיום שנמסרה לצדדים.

2
[Redacted Signature]

חנה בן ציון,
פסיכולוגית חינוכית בכירה

[Redacted Signature]

רענן ירמר,
פסיכולוג קליני בכיר

זמירה גולדנר, עו"ד
יו"ר ועדה